

*Nu er woningen onder staan
krijgt de houtconstructie de
aandacht die het verdient.*

*Constructief zijn de woningen
hybride: het gedeelte onder
de houtloods is uitgevoerd in
houtskeletbouw, het achter-
huis is uit kalkzandsteen op-
gemetseld.*

WONINGEN ROEMER VISSCHERSTRAAT BUSSUM

VAN HOUTLOODS TOT WOONGEBOUW

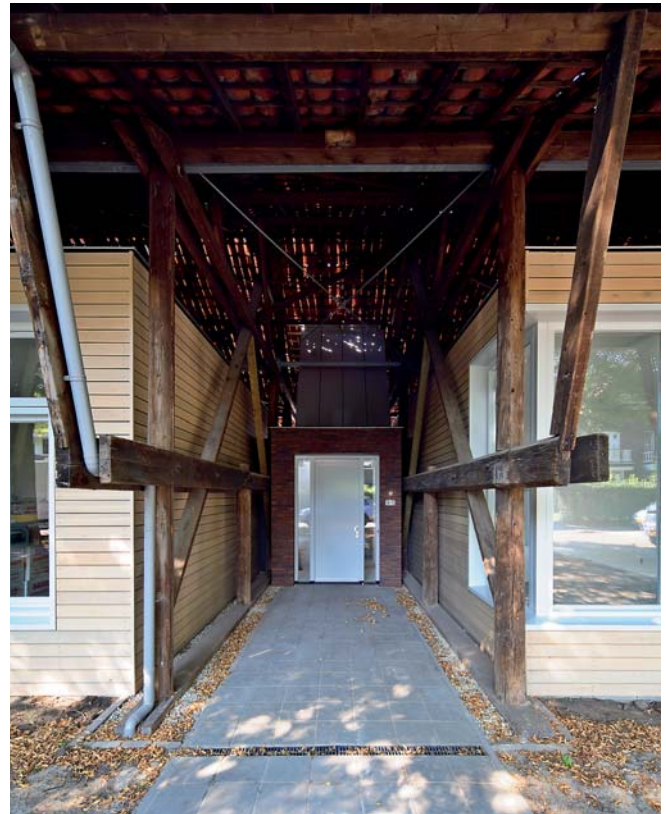
Een afgedankte houtloods kreeg in Bussum een tweede leven als omlijsting van bijzondere woningbouw; een combinatie die zowel de nieuwe woningen als het oude gebouw ten goede is gekomen.

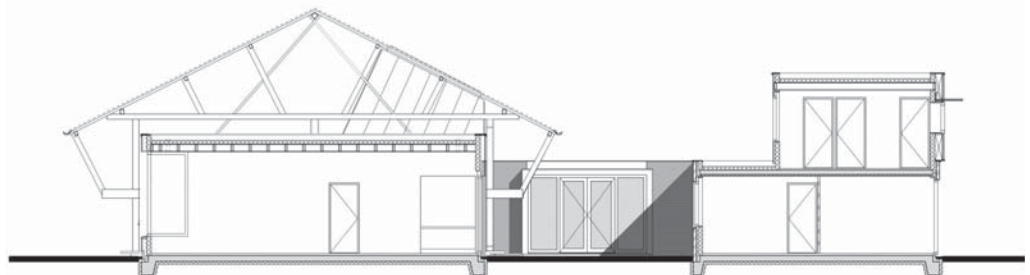
De voordeur is bij alle woningen in de meest linkse van de drie traveeën die één woning telt.

Het oude pannendak laat licht door, door de architect liefdevol aangeduid als 'de sterrenhemel'.

Locatie: Roemer Visscherlaan Bussum **Opdrachtgever/aannemer:** Bouwbedrijf In den Eng Culemborg **Ontwerp:** VOCUS architecten bna Bussum; Bob Custers (vocus.nl) in samenwerking met Joep Mol Architect 's-Hertogenbosch (joepmolarchitect.nl) **Constructeur:** G.J.M. Bouwadvies Bergen op Zoom (gjm.nl) **Wrc gevelbekleding:** Houthandel Van Houwelingen Zeist (vanhouwelingenhout.nl) **FSC-meranti kozijnen (onder loodskap binnenkozijnen, draai/kiepramen), FSC-iroko kozijnen (achterbouw patio-woningen):** Trako Zevenbergen (trakobv.nl) **Merbau tuindeur, vuren schutting:** Trako Zevenbergen **Ontwerpjaraar:** 2001-2005 **Bouwperiode:** zomer 2006 - augustus 2007 **Bouwkosten:** niet openbaar

Dwarsdoorsnede.

Het is bijzonder als vlak voor je voordeur, nog onder het ver uitkragende dak, een ander getal dan je eigen huisnummer op het dakspant staat geschreven. Een getal dat niettemin alléén maar hoort bij juist jouw eigen woning. Het overkomt de bewoners van de zes gloednieuwe patiowoningen die recent in de Bussumse Roemer Visscherstraat zijn gerealiseerd, deels onder het dak van een vroegere houtloods van de Gooische Houthandel.

Extra's De getallen op die spanten staan daar al sinds eind jaren vijftig, toen deze in 1925 gebouwde loods vanaf de naburige Brediusweg moest verhuizen. Zorgvuldig werd de hele constructie toen gemarkeerd, gedemonteerd en op de huidige locatie in elkaar gezet: circa 63 m lang, 10 m breed en met een nokhoogte van 8,25 m. De getallen dienden bij de herbouw als hulpmiddel en ze zijn dan ook zo geschilderd dat de toenmalige bouwers ze nauwelijks over het hoofd konden zien: eerst een wit vlakje en dáár dan bovenop de dikke, zwarte cijfers - het lijkt of een sjabloon is gebruikt. Hoewel enigszins afgesleten, zijn ze nog steeds goed leesbaar. En precies daardoor horen ze bij de vele curieuze extra's die dit project in Bussum zo bijzonder maken.

Fantasie Dat de loods een herbestemming kreeg, was niet vanzelfsprekend. Door het ontbreken van een monumentenstatus lag sloop meer voor de hand. Bovendien is de fraaie Roemer Visscherstraat verder geheel bebouwd met woningen zoals die nu het meest geliefd zijn: jaren dertig, kloek, roodbruine baksteen, uitbundig houtwerk, indrukwekkende pannendaken. Toen de houtloods zijn functie verloor, leek hier dus een ideale plek vrij te komen voor nieuwbouw in een vergelijkbare stijl. En dat is dan ook precies wat ontwikkelaar In den Eng van plan was.

Het aangezochte Architectenbureau Vocus kwam in de persoon van architect-eigenaar Bos Custers samen met zijn vroegere studievriend Joep Mol echter met een ander voorstel. De oude loods zou niet alleen grotendeels blijven staan, maar zelfs een hoofdrol krijgen in het nieuwe ontwerp. Deels was dat vanwege stedenbouwkundige motieven; de langerekte loods leverde tegenover de kleinere dubbele villa's een belangrijke bijdrage aan het structureren van de straat. Verder waardeerden Custers en Mol de bijzondere kwaliteiten van het oude houten bouwwerk. Het hout was hier ooit in etages opgelat om aan de lucht te drogen. Het bouwwerk had daarom geen muren en bestond puur uit een indrukwekkende hout-

constructie onder een ver uitkragende sporenkap. Vooral de spanten, dwars op de kap met een onderlinge afstand van 3 m, waren uitzonderlijk. In plaats van de gebruikelijke gordingen die met een drukkalk boven in het spant zijn verbonden, worden ze hier via pendelstaven afgesteund op het onderste deel van de hoofdconstructie.

Tussen de spanten onder de sporenkap waren steeds dus hoge ruimtes van 3 m breed en 12 m diep. Met een beetje fantasie konden de architecten in die leegte als het ware zó een aantal lage woningen gebouwd zien worden.

Nadat ze na een aanvankelijk weigering hun plan verder uitwerkten, gaf de ontwikkelaar groen licht.

Oog voor detail Het plan kent twee delen waarvan de zes patiowoningen onder de kap van de houtloods de meeste aandacht opeisen. Het tweede gedeelte, een blok met negen eengezinswoningen haaks op de loods (dus ook op de Roemer Visscherstraat) is daar onlosmakelijk mee verbonden. Voor dit blok moesten drie traveeën van de houtloods wijken, hetgeen alleen mogelijk was door het ontbreken van een monumentenstatus.

De projectomvang van vijftien woningen was in meer opzichten ideaal; het geheel werd er rendabel door en bleef toch kleinschalig genoeg om de omgeving niet te verstoren.

DAT DE LOODS EEN HERBESTEMMING KREEG, WAS NIET VANZELFSPREKEND

Moderne vorm, ouderwetse kwaliteit Het blok met eengezinswoningen past zelfs naadloos in dit jaren dertig-buurtje. Het heeft een mooie donkerbruine baksteen en een indrukwekkend pannendak dat een volle woonverdieping bergt. Pas als je goed kijkt, blijkt de architectuur eigentijds. Dat zie je vooral aan de robuuste erkers in de straatgevels, het strakke ritme van de kozijnen, het grijswitte in plaats van gelige schilderwerk. De detailering is bijzonder fraai, zelfs de boeidelen kregen profiel-tjes.

Een dergelijke aandacht voor details ontleent Custers overigens rechtstreeks aan Bussum - een plaats waar hij zeven jaar geleden bij toeval neerstreek om zijn eigen bureau op te richten. Hij werd getroffen door de enorme variatie en schoonheid van de plaatselijke bouwkunst, al waren de architecten ervan veelal onbekend. Het opende niet alleen zijn ogen, maar inspireerde hem tevens om zelf

De hal ontvangt zijn licht dankzij een scheve lichtschacht parallel met de schuine schoren.

Achter de loods zetten de woningen zich voort met een patio met gang erlangs, en een achterhuis van twee etages.

Uitzicht vanuit de slaapkamer.

zorgvuldiger te detailleren. Liefst in moderne vormen, dat wel, maar dan met ouderwetse kwaliteit. Dat is aan het blok met eengezinswoningen te zien, maar nog sterker in de patiowoningen.

Passen en meten De maten van de houtloods zijn bepalend voor alle woningen die hier onderdak kregen. Het sterkst gold dat voor de traveemaat: de onderlinge afstand van de spanten van de loods (zoals gezegd circa 3 m). Dat is te smal voor een woonkamer, maar breed genoeg voor een riante hal. Hieruit kwam het ontwerp voort waarin elk van de zes woningen drie traveeën breed is, en slechts woonkamer en hal zich werkelijk onder het loodsdak bevinden. Daarbij past de hal precies binnen een travee, en kon dus worden ingepast zonder dat de constructie hoefde te worden aangepast. Bij de woonkamers - twee traveeën breed - was het steeds noodzakelijk één balk weg te zagen die anders dwars door de kamer zou gaan. Het verlies aan stabiliteit is opgevangen met stalen trekstangen. Achter de loods zetten de woningen zich voort met een patio met gang erlangs, en een achterhuis van twee etages. Het zijn ruime woningen (190 m²) waarvan er enkele met een kelder onder het achterhuis zijn uitgevoerd. Alle hebben een eigen garage in een afzonderlijk blok gekregen. Ondanks hun grootte ogen ze zowel aan straat- als achterzijde bescheiden.

Materialtoepassing Constructief zijn de woningen hybride: het gedeelte onder de houtloods is uitgevoerd in houtskeletbouw, het achterhuis is uit kalkzandsteen opgemetseld. Achteraf gezien was dit onnodig gecompliceerd. De geprefabriceerde houtskeletbouw bleek, juist onder die oude kap, toch een te star systeem. De relatief lichte en makkelijk hanteerbare elementen ontbeerden flexibiliteit. Wellicht was ook hier kalkzandsteen praktischer geweest, aldus opdrachtgever en architect. Architectonisch maakt het niet uit: geen van beide constructies is in het exterieur afleesbaar. Zowel voor- als achterhuis kregen bij de woon- en slaapkamers een open houten gevelbekleding, de overige delen van het huis zijn met dezelfde baksteen bekleed. Het geeft de patiowoningen en het blok eengezinswoningen een verwantschap, net als de gelijksoortige kozijnen en de zinken kraal op alle muren, muurtjes en daken. Dat de houten gevelbekleding bij de patiowoningen en de garages is uitgevoerd in western red cedar, en bij schuttingen van de gezinswoningen in vuren-hout, doet daar niets aan af; beide hebben dezelfde afwerking met grijs Olympic stain.

Sterrenhemel De zorgvuldigheid waarmee het hele project tot in de kleinste details is ontworpen en vervaardigd, maakt dat het hele ensemble van 15 woningen een weldadige rust uitstraalt, evenals bescheidenheid en dienstbaarheid aan het grotere geheel. De schoonheid van de plek - de prachtige Bussumse straat - wordt er alleen maar door versterkt. Wat geldt voor de straat, geldt niet minder voor de loods. Vroeger werd het fraaie patina van dit bouwwerk waarschijnlijk zelden opgemerkt. Nu er woningen onder staan, krijgt de houtconstructie als vanzelf aandacht. De ontwerpers hebben hier ook bewust op ingezet. Dat blijkt als je naar een woning toegaat. De voordeur is bij alle woningen op dezelfde plaats gesitueerd, in de meest linkse van de drie traveeën die één woning telt. Daar bevindt zich de deur, met de hal, in een vrij laag met baksteen bekleed volume (plafondhoogte 2,60 m). Dat volume is ver naar achter geplaatst, tot vlak voor de nok van het loodsdak, en schijnbaar staat het helemaal los - de verbindingmuur met de woonkamer bevindt zich achter in een diepe, smalle nis.

DE HAL IS VERBAZEND LICHT

Om bij de woning te komen, moet je dus eerst een stuk onder dat loodsdak door, via een pad dat wordt geflankeerd door de spanten van die oude loods: een spannend geheel van stijlen, balken en gordingen met daarop de al genoemde oude cijfers. Vanaf dit pad heb je tevens prachtig zicht op het oude pannendak, waar het daglicht tussen de kromme pannen doorstraalt, door Custers liefdevol aangeduid als 'de sterrenhemel'.

Die hal is trouwens een verbazend lichte ruimte, dankzij de scheve lichtschacht die op dit lage volume is geplaatst (exact parallel met de schuine schoren van de loods). Hij 'hapt' licht via een daklicht in de achterzijde van het loodsdak.

Hiervan wordt ook in woonkamer in de oude loods geprofiteerd - in het tweede en derde travee. Het plafond kreeg hier de maximale door de loods toegestane hoogte: een riante 3,40 m. Het mooiste van deze grote kamers is hun uitzicht naar twee kanten: achter de patio, voor de straat. Aan beide kanten zijn grote ramen, waar tegelijk de beschutting van de sporenkap wordt ervaren. Modern en oud: ze combineren opperbest. ■

HILDE DE HAAN